

Riksdagens protokoll

2012/13:132

Torsdagen den 15 augusti

Kl. 13.00 – 15.04

Protokoll
2012/13:132

1 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Andre vice talmannen meddelade

att *Roza Güclü Hedin* (S) återtagit sin plats i riksdagen från och med den 1 augusti, varigenom uppdraget som ersättare upphört för Hans Unander (S) och

att *Fredrik Malm* (FP) återtagit sin plats i riksdagen som ersättare för statsrådet Birgitta Ohlsson (FP) från och med den 15 augusti, varigenom uppdraget som ersättare upphört för Gulan Avcı (FP).

2 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 24, 25, 26, 27 och 28 juni.

3 § Anmälan om interpellationer

Andre vice talmannen anmälde att under tiden den 28 juni–15 augusti hade 5 interpellationer framställts.

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogas till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 september.

4 § Anmälan om skriftliga frågor och skriftliga svar

Andre vice talmannen anmälde att under tiden den 28 juni–15 augusti hade 83 skriftliga frågor framställts samt att det under samma tid hade inkommit 58 svar på skriftliga frågor.

Frågorna och svaren redovisas i bilaga som fogas till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 september.

5 § Anmälan om protokollsutdrag från utskott

Andre vice talmannen anmälde att ett utdrag ur prot. 2012/13:37 för tisdagen den 25 juni i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit från trafikutskottet.

6 § Anmälan om uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden

Andre vice talmannen anmälde att uppteckningar från följande EU-nämndssammanträden inkommit:

måndagen den 24 juni
torsdagen den 20 juni
måndagen den 24 juni
onsdagen den 26 juni
onsdagen den 26 juni
fredagen den 28 juni
fredagen den 5 juli

7 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen, m.m.

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2012/13:FPM121 Europeiska investeringsbankens utlåning utanför EU 2014–2020 *KOM(2013) 293* till finansutskottet
2012/13:FPM122 Direktiv om kulturföremål som olagligen förts bort från en medlemsstat *KOM(2013) 311* till kulturutskottet
2012/13:FPM123 Förordning för jordobservationsprogrammet Copernicus *KOM(2013) 312* till utbildningsutskottet
2012/13:FPM124 Handlingsplan för stålindustrin *KOM(2013) 407* till näringsutskottet
2013/14:FPM125 Direktiv om skadestånd vid överträdelse av konkurrensregler *KOM(2013) 404* till näringsutskottet
2012/13:FPM126 Att arbeta tillsammans för Europas ungdomar *KOM(2013) 447* till arbetsmarknadsutskottet
2012/13:FPM127 Europeisk strategi för mikro- och nanoelektronik *KOM(2013) 298* till näringsutskottet
2012/13:FPM128 Förordning om hamntjänster *KOM(2013) 296* till trafikutskottet
2012/13:FPM129 Utgifter inom områdena djurhälsa, växtskadegörare och offentlig kontroll *KOM(2013) 327* till miljö- och jordbruksutskottet
2012/13:FPM130 Förordning om statistik över makroekonomiska obalanser *KOM(2013) 342* till finansutskottet
2012/13:FPM131 Förordning om statistik över godstransporter på inre vattenvägar *KOM(2013) 484* till trafikutskottet
2012/13:FPM132 Meddelande och rekommendation om nationella strategier för romsk integrering *KOM(2013) 454*, *KOM(2013) 460* till konstitutionsutskottet
2012/13:FPM133 Nödlarmssystemet eCall *KOM(2013) 315*, *KOM(2013) 316* till trafikutskottet
2012/13:FPM134 Förslag till EU:s årsbudget för 2014 *KOM(2013) 450* till finansutskottet
2012/13:FPM135 Avgifter för säkerhetsövervakning av humanläkemedel *KOM(2013) 472* till socialutskottet

2012/13:FPM136 Påskyndande av genomförandet av det gemensamma europeiska luftrummet *KOM(2013) 408*, *KOM(2013) 409*, *KOM(2013) 410* till trafikutskottet

2012/13:FPM137 Utökat samarbete mellan de offentliga arbetsförmedlingarna *KOM(2013) 430* till arbetsmarknadsutskottet

2012/13:FPM138 Meddelande om cigarettsmuggling *KOM(2013) 324* till skatteutskottet

2012/13:FPM139 Rapport om mervärdet av makroregionala strategier *KOM(2013) 468* till näringsutskottet

Prot. 2012/13:132
15 augusti

8 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2012/13:497

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:497 Kvotering som medel för att uppnå jämn könsfördelning i bolagsstyrelser
av Gunvor G Ericson (MP)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 5 september 2013.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 18 juli 2013

Utbildningsdepartementet

Maria Arnholm (FP)

Enligt uppdrag

Maud Bergkvist

Tf. expeditions- och rättschef

Interpellation 2012/13:503

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:503 Nedskärning på högskoleutbildning
av Hillevi Larsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 12 september 2013.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang och resor.

Stockholm den 13 augusti 2013

Utbildningsdepartementet

Jan Björklund

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Lennart Axelsson har frågat mig när en försöksverksamhet med samordning av insatser för barn med funktionsnedsättning kommer i gång och varför den ännu inte påbörjats. Vidare frågar Lennart Axelsson varför inte riksdagen informerats om att försöksverksamheten inte har startat.

I likhet med Lennart Axelsson anser jag att det är ett stort problem att samordning av insatser för barn och familjer med stora behov på grund av funktionsnedsättning i många fall fungerar dåligt.

Vi har i Sverige på många sätt ett världsledande stöd till familjer, ett system som ger förutsättningar för de flesta barn att växa upp i trygghet samtidigt som deras föräldrar har möjlighet att förvärvsarbeta. Vi ska också vara stolta över det omfattande stödsystem vi byggt upp kring de barn och familjer som lever med funktionsnedsättning.

Att ha ett barn med omfattande funktionsnedsättning innebär dock för många familjer att dagligen behöva samordna en logistik och kommunikation utöver det rimliga.

Problemet med bristande samordning är inte nytt. I sin granskning konstaterar Riksrevisionen att regeringar under lång tid tagit många initiativ men inte lyckats nå en lösning. Min övertygelse är att samordning är något som måste beredas plats och synliggöras inom ramen för det befintliga stödsystemet. Här finns och upprätthålls mycket av kunskapen kring behov, utvecklingsmöjligheter och förutsättningar för barn och unga med funktionsnedsättning. Det är också här barnen och deras familjer finns. Samordning är något som i allra högsta grad ska utgå ifrån den som är berörd och dess närstående.

Efter Riksrevisionens granskning gav regeringen Socialstyrelsen ett uppdrag att föreslå en försöksverksamhet med samordnare samt kartlägga hur landstingen använder de statliga medel som betalas ut för rådgivning och annat personligt stöd enligt LSS.

När Socialstyrelsen återkom i början av året kunde jag konstatera att något förslag på försöksverksamhet inte fanns med. Socialstyrelsen uppfattade att arbete med samordning pågår inom flera landsting men att det saknas tillräcklig evidens för att lyfta fram ett nationellt exempel.

Men regeringen nöjer sig inte med detta svar. Vi har nu inlett en dialog med Sveriges Kommuner och Landsting för att tillsammans hitta ett fungerande sätt att prova hur arbetet med samordning ska kunna stimuleras, inte bara tillfälligt utan på lång sikt.

Jag vill också poängtera att en viktig aspekt på frågan om samordning är hur barnen och ungdomarna själva upplever sin situation. Jag har därför, nu under sommaren, gett Myndigheten för handikappolitisk samordning, Handisam, ett uppdrag att föra samtal med barn som lever med många insatser och myndighetskontakter. Samtidigt har Barnombudsmannen fått ett uppdrag att vidareutveckla sina metoder för att i ännu större utsträckning direkt involvera barn med omfattande funktionsnedsättningar i sitt arbete. Att lyssna på barn och unga är helt nödvändigt för att få veta hur de upplever sin situation och utifrån den kunskapen se vad som behöver göras.

Anf. 2 LENNART AXELSSON (S):

Herr talman! Jag tackar Maria Larsson för svaret. Det är kanske på sin plats att jag går tillbaka lite i historien och förklarar varför jag ställt denna interpellation.

Det började egentligen med att Riksförbundet för Rörelsehindrade Barn och Ungdomar i en rapport 2008 konstaterade att föräldrar till barn med funktionsnedsättning i genomsnitt har 17 kontakter per år med myndighetspersoner. Det finns exempel där man haft ända upp till 90 kontakter per år. Förbundet har föreslagit att man skulle försöka införa någon form av samordning i kommunerna för att hjälpa de här föräldrarna.

Sedan har förbundet fått stöd för de här kraven av många andra, bland annat från oss socialdemokrater som har drivit frågan i riksdagen tillsammans med en hel del av de andra partierna. Under en period fanns det – och det finns det förmodligen fortfarande – en majoritet i riksdagen för den här typen av prövning. Riksrevisionen konstaterade 2011 samma sak och föreslog en försöksverksamhet med särskilda samordnare.

I riksdagens socialutskott konstaterade man också att detta var ett problem och skrev i ett betänkande som antogs av riksdagen 2011: ”Utskottet har fått veta att regeringen har för avsikt att påbörja en försöksverksamhet med samordnare. Utskottet förutsätter att försöksverksamheten ges hög prioritet och påbörjas under 2012.” Bakgrunden till att vi skrev så här i utskottets text var att ordföranden i utskottet hade fått besked från regeringen om att det här skulle komma till stånd. Då valde vi att inte göra ett tillkännagivande; vi tyckte att det var dumt att ge ett uppdrag till regeringen om något man ändå tänkte genomföra.

Nu har det visat sig att man inte tänker genomföra det här försöket, vilket man i det läget sade att man skulle göra. Jag ställde en skriftlig fråga till Maria Larsson om detta för ungefär ett år sedan. Då svarade hon att det är en prioriterad fråga och att man skulle ge i uppdrag till Socialstyrelsen att föreslå en prövoperiod. Frågan var inte om man skulle genomföra det, utan när.

Jag tycker att man har lurat de föräldrar som tyckte sig se en ljusning i frågan. Men man har också lurat riksdagen genom att inte fortsätta med det som man sade att man skulle göra. Det är beklämmande att läsa i svaret att det inte kommer att bli någon försöksverksamhet, om jag förstått det rätt. Det vore intressant att få ett väldigt tydligt klarläggande av om det är det som är tanken.

Anf. 3 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Det finns som en ärlig ambition från min sida, Lennart Axelsson. Jag har också haft många kontakter med handikapporganisationer, funktionshindersrörelsen och föräldrar till funktionsnedsatta barn.

De har berättat för mig om hur deras vardag ser ut och hur den präglas av väldigt stora insatser som man som förälder behöver göra med logistik, kommunikation och samordning för sitt barns räkning utöver de ordinarie föräldraplikterna. Det var därför som jag tog initiativ till detta. Den avsikten fortlever naturligtvis.

Den vanliga vägen som vi brukar gå när vi försöker få fram ett beslutsunderlag är i regel att vi kontaktar våra expertmyndigheter och ber dem om förslag på hur vi ska göra det. Det var precis det som vi gjorde.

Vi riktade ett uppdrag till Socialstyrelsen om att ta fram hur en försöksverksamhet skulle kunna se ut.

Jag ska därför säga att jag blev ärligt förvånad när jag fick tillbaka förslaget från Socialstyrelsen utan att de egentligen gav oss det redskap som vi efterfrågat, nämligen hur det skulle kunna se ut.

Eftersom min ambition är att få till stånd en bättre samordning för dessa familjer ger vi oss inte även om vi inte fick det färdiga förslaget som vi hade förväntat oss. Vi söker då andra vägar.

Det är anledningen till att vi nu har inlett kontakter med Sveriges Kommuner och Landsting för att se hur vi kan samordna bättre. Signalerna från Socialstyrelsen var att det sker en utveckling i en del landsting men inte i alla. Det finns olika modeller. Vi vet inte vilken modell som egentligen är funktionell ur familjernas synpunkt. Därför måste vi göra ett kartläggningsarbete.

Det har vi bett Socialstyrelsen att komma tillbaka med. Det kartläggningsarbetet ska de redovisa till oss i år. Samtidigt för vi förhandlingar med Sveriges Kommuner och Landsting för att kunna starta någon form av försöksverksamhet för att hitta en modell som kan bli funktionell för familjerna.

En annan sak som Socialstyrelsen hade identifierat när de hade intervjuat familjer inför sitt arbete var att föräldrar upplevde att det var problematiskt att hitta en samlad och tillgänglig information om både regelverk och ansvarsområden för olika verksamheter och vilka stödinsatser som finns.

Det fanns en efterfrågan från föräldrarnas sida att ha en samlad plats där såväl nationell som regional och lokal information kan samlas. Socialstyrelsen föreslog att man kan använda sig av 1177.se och utveckla ett sådant system inom ramen för det.

Det är också ett förslag som vi har gått vidare med. Vi har kontakter med SKL, som har lämnat en delrapport om hur de ser på detta. Vi kommer, om allt går som det ska, att starta en försöksverksamhet i tre län, i Jönköping, Västerbotten och Kronoberg, vid årsskiftet. Det är en del. Den andra delen handlar om den mer praktiska samordningen i vardagen.

Där försöker vi nu komma fram tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting. Ibland skulle man önska att saker skulle gå både fortare och efter de riktlinjer som vi har hoppats på enligt det vanliga sättet som vi sköter våra myndighetskontakter. Men ibland stöter man på patrull. Då brukar jag inte ge upp, utan då söker vi andra vägar.

Anf. 4 LENNART AXELSSON (S):

Herr talman! Om jag uppfattade Maria Larsson rätt nu var det någonting som inte fanns med i det skriftliga svaret. Det kändes som att det ändå är på gång någon typ av försöksverksamhet. Det stod inte med i svaret.

Det är i så fall väldigt positivt om det innebär att det är någon typ av verksamhet som handlar om samordnare, som faktiskt var det uppdrag som riksdagen gav till Maria Larsson för snart ett par år sedan.

När jag hade lämnat in interpellationen fick jag ett brev från en kvinna. Det är säkert samma som varit i kontakt med Maria Larsson vid olika tillfällen och berättat om sin situation.

Hon skriver så här: Jag är mamma till två grabbar med Asperger och adhd. Den kamp jag fick föra mot samhället är helt sjuk för att få rätt hjälp och förståelse kring dem. Hon skriver längre ned i brevet: I dagsläget är jag sjukskriven för utmattningssyndrom och depression till följd av allt kämpande kring mina barn och ett samhälle som inte backade upp tillräckligt. Jag är långt ifrån den enda föräldern som är sjukskriven därför att livet med våra barn är övermäktigt många gånger.

Det är den här typen av berättelser som gör att man ändå måste känna ett väldigt stort ansvar som politiker för att vi som samhälle på ett bättre sätt än vad vi gör i dag borde ställa upp för de föräldrarna.

Jag kände i svaret och i hanteringen av detta med samordnare tidigare att det inte riktigt visats från regeringens sida att man tar den här frågan på allvar. Jag är väldigt tacksam om det visar sig att jag har fel och att Maria Larsson faktiskt kommer att se till att det händer något och inte bara hänvisar till kommuners och landstings ansvar. Vi har även på riksnivå ett ansvar att se till att det utvecklas.

Det är ingen tvekan om att det är på samma sätt i dag, om inte ännu värre, som i den rapport som man hänvisade till från organisationen 2008. De föräldrar som har rättigheter enligt andra lagstiftningar får dem inte tillgodosedda för att de inte orkar och inte får den hjälp och det stöd som de borde ha rätt till.

Jag kommer att fortsätta att skriva interpellationer och frågor så länge vi inte ser någon förändring i detta. Jag skulle mycket väl kunna tänka mig att socialutskottet, som tidigare gav uppdraget till Maria Larsson, skulle kunna ta upp det igen.

En av de frågeställningar som jag hade i min interpellation var varför det inte har redovisats till socialutskottet att den verksamhet som utlovades inte har kommit i gång. Det är ett år sedan som det skulle ha kommit i gång eller kanske ännu tidigare.

Det vore lite intressant att höra hur Maria Larsson ser på förhållandet mellan riksdag och regering. Riksdagen är den som stiftar lagar och talar om för regeringen att vi vill ha det på det här sättet, och sedan nonchalerar man det bara. Det känns inte bra. Det kanske Maria Larsson har en förklaring till.

Anf. 5 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Jag har i grunden en djup förståelse för att många av dessa familjer har en mycket svår situation. Det är därför som jag som ansvarig minister men också hela regeringen verkligen har tagit ansvar.

Det var därför som hela regeringen stod bakom att vi skulle ge Socialstyrelsen uppdraget att ta fram hur det skulle se ut. Det var också vårt besked till riksdagen när riksdagen diskuterade frågan. Initiativet hade redan kommit från regeringens sida.

Det finns en fullständig enighet om detta. Det finns redan statliga pengar avsatta för någonting som heter råd och stöd. Men det finns en valhänthet. De pengarna ska svara för den här typen av en ganska praktisk möjlighet till samordning, men de nyttjas inte. Det har funnits pengar kvar. Man har i olika län inte gjort på ett likartat sätt.

Vi håller också på med ett kartläggningsarbete. Vi har tagit ansvar för den här frågan, och vi har enighet i regeringskretsen. Vi har verkligen inte lurat riksdagen. I förra budgetpropositionen redovisade vi hur långt

vi hade kommit i frågan. Där skrev vi att Socialstyrelsen har fått det här uppdraget. Det är så vi alltid arbetar. Om man läser budgetpropositionen ordentligt kan man se att vi där har rapporterat var frågan ligger. Det finns ingenting som är dolt under vägen, utan budgetinformationen innehåller väldigt många saker. Sedan kan man naturligtvis glömma saker, och man lusläser kanske inte varje ord. Det har jag stor förståelse för, men det finns redovisat där.

Vårt samarbete med Sveriges Kommuner och Landsting, som är vårt sätt att försöka komma vidare i den här frågan, handlar bland annat om uppdraget när det gäller 1177.se. Där försöker vi samla nationell, regional och lokal information så att den blir lättillgänglig och lättöverskådlig för föräldrar och andra anhöriga som kan behöva den här typen av information. Dessutom försöker vi hitta en väg till en bättre samordning.

Även om Socialstyrelsen inte har pekat ut en modell och sagt att detta borde alla göra eftersom det fungerar väl försöker vi nu tillsammans med SKL hitta var det har fungerat väl och vad vi kan utveckla vidare när det gäller samordning för de här föräldrarna.

Jag är övertygad om att vi måste använda de befintliga strukturerna och inte tillsätta en ny struktur. Det är tillräckligt många inblandade, men någon måste ha det övergripande ansvaret för samordningen med de andra.

Här arbetar vi vidare, och det är mycket bra om också Lennart Axelson vill fortsätta att följa den här frågan. Lennart Axelson kan vara fullständigt trygg i att det här är en fråga som inte på något sätt glöms bort. Det finns ett stort engagemang för att komma framåt i frågan, och inte bara från min sida utan också inom ramen för SKL och alla dess medlemmar. De ser behovet av en förändring på det här området.

Anf. 6 LENNART AXELSSON (S):

Herr talman! Maria Larsson säger att det är tillräckligt många inblandade. Ja, det är väl det som är problemet. Jag tror att de flesta som befinner sig i den här situationen och som kanske lyssnar på debatten eller senare läser protokollet nog ser framför sig att man skulle kunna ringa till en person i kommunen när man befinner sig i den här utsatta situationen och få hjälp med alla de kontakter som man får klara själv i dag.

Jag tycker att det låter lite underligt att det skulle kallas för att man bygger upp en ny organisation. Det måste ändå vara de människor som har hamnat i den här situationen som vet allra bäst vad de behöver, och de har uttryckligen önskat sig den här typen av samordning. Det spelar ingen roll om det sker inom en befintlig organisation eller inte. Det viktiga är att man kan ringa till en person som man förhoppningsvis kan känna förtroende för och få hjälp med allt detta.

Jag är den förste att tycka att det är bra om Maria Larssons engagemang resulterar i att vi får en lösning på det här problemet, men än så länge tycker jag inte att Maria Larsson har visat det i handling. Det har faktiskt gått ganska många år sedan det här kom upp, och vi har inte sett någon lösning.

När det gäller uppdraget till Socialstyrelsen vill jag säga att om regeringen ville få igenom en försöksverksamhet hade man naturligtvis sagt åt Socialstyrelsen att man inte var nöjd med beskedet och att de skulle

Anf. 7 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Jag har träffat en hel del familjer med barn med funktionsnedsättning. När jag har frågat dem hur deras behov av samordning ser ut har jag fått lite olika svar. Alla familjer upplever inte samma behov och inte likartade behov. De har inte heller fått ett likvärdigt mottagande, utan det har varit beroende av var de bor i landet.

Vi behöver en struktur för det här, och det är den vi försöker hitta. Jag har använt mig av de myndigheter som står till förfogande och fått nej från dem. Då söker jag vidare. Man kan komma vidare i frågor på olika sätt. Min absoluta vilja och mening är att försöka hitta en lösning på problemet, men en del saker tar längre tid.

Om Lennart Axelsson läser mitt svar inser han att vi inte har varit överksamma på det här området utan i allra högsta grad aktiva. Det kommer jag att fortsätta att vara. Jag är angelägen om att komma en lösning på spåren som kan vara funktionell för de här familjerna.

Men låt oss också säga att behoven är olika för olika familjer. Därför måste det finnas en flexibilitet inbyggd i systemet, och därför måste det tas fram en struktur inom de nuvarande inblandade parterna. Det finns pengar till förfogande, och nu söker vi efter modellen. Det har hittills varit ett aktivt arbete, och det kommer det att fortsätta att vara. Det kan jag lova Lennart Axelsson.

Tack så mycket för debatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2012/13:487 om organisation för tolktjänsten

Anf. 8 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Lennart Axelsson har frågat mig vad som händer i frågan om att söka andra vägar för att lösa frågan om en ändamålsenlig, kostnadseffektiv och brukarorienterad tolktjänst.

Bakgrunden till frågan är att jag i november förra året, i svar på fråga 2012/13:62, meddelade att regeringen inte har för avsikt att remittera Tolktjänstutredningens betänkande (SOU 2011:83) och att regeringen söker andra vägar för att lösa frågan om en ändamålsenlig, kostnadseffektiv och brukarorienterad tolktjänst. Det huvudsakliga skälet var att de kostnadsberäkningar utredningen redovisade inte gav en heltäckande bild av alla de konsekvenser som följde av utredningens förslag.

Ca 1,3 miljoner personer i Sverige är vuxendöva, barndomsdöva, hörselskadade eller dövblinda. Av dessa är drygt 6 000 personer aktiva tolkanvändare. Det står att läsa i SOU 2011:83. Modern teknik och medicin har under senare år förändrat innehållet i tolkbehovet men samtidigt också skapat helt nya möjligheter för döva och hörselskadade personer att delta aktivt i samhällslivet och på arbetsmarknaden. Tolkbehovet kommer sannolikt också att se annorlunda ut i framtiden. Tolkanvändar-

*Svar på
interpellationer*

na är mer aktiva i dag än tidigare generationer i arbetslivet, inom utbildningen och på fritiden. Alternativa tekniska lösningar utvecklas och kommer sannolikt också att kunna ersätta tolkbehov i vissa situationer.

En grundläggande förutsättning för att barndomsdöva, vuxendöva och hörselskadade personer samt personer med dövblindhet ska kunna vara fullt delaktiga i samhället och kunna tala sitt språk på lika villkor som alla andra är att det finns en väl fungerande tolktjänst som kan möta både dagens och morgondagens behov och som kan anpassas till den utveckling som sker på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt.

Tolktjänstutredningen gjorde en grundlig kartläggning och analys av hur samhällets tolktjänst fungerar i dag och framför allt av vad som inte fungerar. Utredningen framhöll att det finns problem förknippade med att skyldigheten att anordna tolk är uppdelad på många olika huvudmän och att det finns oklarheter i betalningsansvaret. Enligt utredningen upplevs dagens system av många som både svåröverblickbart och osäkert vad avser likvärdig tillgång till tolk.

Det är viktigt att utredningens arbete tas till vara när vi nu överväger frågan om hur en framtida organisation av tolktjänsten ska kunna se ut i vårt land. Det pågår för närvarande ett arbete inom Socialdepartementet som tar sin utgångspunkt i Tolktjänstutredningens kartläggning, analys och förslag. Detta arbete syftar till att ta fram förslag till framtida reglering, organisering, finansiering och placering av en nationellt samordnad tolktjänst till döva, hörselskadade och personer med dövblindhet.

En viktig förutsättning för regeringens fortsatta överväganden i frågan är att de förslag som lämnas är kostnadsneutrala i förhållande till nuvarande organisation och möjliggör en god budgetkontroll och styrning från huvudmannen eller huvudmännen. Förslagets långsiktiga ekonomiska konsekvenser ska därför analyseras, och långsiktig finansiell hållbarhet ska värnas. Konsekvens- och kostnadsanalysen ska också innefatta en bedömning av effektivitetsvinsterna av förslag om en nationellt samordnad tolktjänst.

Anf. 9 LENNART AXELSSON (S):

Herr talman! Tack, Maria Larsson, för svaret! Jag kommer från Örebro län, och där finns en ganska stor andel av landets döva samlade då man har skolor och liknande, så i förhållande till länets storlek är det ganska många döva som bor och lever där. Därför känns det extra viktigt att ta upp den här frågan som jag även har ställt interpellationer kring för ett antal år sedan. Även då såg man att det är en röra kring frågorna om tillgång till tolk.

För döva och hörselskadade är möjligheten att få hjälp med tolk en förutsättning för att man ska kunna vara delaktig i samhället och för att samhället ska vara tillgängligt. I dag är det 1 000 dagar sedan utredningen om bristande tillgänglighet som diskriminering lades fram. Representanter för olika organisationer sitter utanför Rosenbad varje torsdagsmorgon och protesterar mot att regeringen inte har gjort någonting åt det här om att göra brist på tillgänglighet till grund för diskriminering i diskrimineringslagstiftningen. Det här hänger naturligtvis ihop med det som min interpellation handlar om.

Jag hittade en debattartikel som representanter för de berörda organisationerna skrev direkt efter att Tolktjänstutredningen lade fram sitt betänkande. De skrev bland annat: ”Utredningens förslag med en statlig myndighet, innebär bättre och mer likvärdig tillgång till tolk, bättre kvalitetsutveckling och uppföljning samt bättre resurs- och kostnadseffektivitet. Det betyder mer och bättre tolktjänst för samma skattepengar som idag, vilket regering och riksdag har all anledning att säga ja till. Tolktjänsten har ett demokratiskt uppdrag av yttersta betydelse för dövas, hörselskadades och personer med dövblindhets delaktighet i samhället. Tolkning, t ex användning av teckenspråkstolk, skrivtolk eller dövblindtolk, behövs inom utbildning, arbete och fritid.”

Det står vidare att utredningen visade vad man har vetat länge, nämligen att tolkverksamheten inte fungerar bra i dag.

”Ansvar för tolktjänst är uppdelat mellan staten, landstingen, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Post- och Telestyrelsen. Tillgång till tolktjänst regleras av delvis motsägelsefull lagstiftning, vilket har lett till en djungel med oklara ansvarsförhållanden och onödig administration. Idag måste man t ex vara inskriven som arbetsökande på Arbetsförmedlingen för att få bidrag till tolktjänst, detta trots att man redan har ett arbete som man behöver tolk till. Detta är både absurt och kränkande. — — — Tolktjänstutredningen har haft såväl en referensgrupp som en expertgrupp. Båda dessa grupper är helt eniga om behovet av en ny tolktjänstmyndighet, vilket är att betrakta som unikt. En tydlig nationell huvudman skulle flytta på många av de hinder som finns för att samhället ska kunna utnyttja den resurs som vi är. Vi har viljan och kraften, men mycket av den går åt till att hantera ett onödigt komplicerat system.”

Den här synen på utredningen och även på direktiven, som man anser vara bra, gör att besvikelsen är stor över att utredningen inte ens kommer att skickas på remiss.

Detta är bakgrunden till en tidigare fråga och till den här interpellationen. Det vore intressant om Maria Larsson kunde utveckla sin syn på att man inte skickar ut utredningen på remiss.

Anf. 10 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! I Örebro län har man naturligtvis stor erfarenhet av och kunskap om både tolktjänst och behov som personer med hörselnedsättning har, för där har man sedan lång tid tillbaka mycket utbildning samlad och där finns mycket kompetens och kunskap.

Låt mig säga att jag är väldigt glad över utvecklingen att personer med olika funktionshinder blir mer aktiva i vårt samhälle, både i samhällsliv och i arbetsliv, och att efterfrågan på tolktjänster därmed ökar. Samtidigt är det också spännande med den teknikutveckling som sker. Vi vill att alla, oavsett funktionsnedsättning, ska kunna leva som alla andra. Det är målsättningen. Det var därför som vi tillsatte Tolktjänstutredningen, för precis som Lennart Axelsson anger tyckte även vi från regeringens sida att tolktjänsten inte fungerade bra. Det är för många parter inblandade, det är svåröverblickbart för den enskilde och det finns ett antal lagar och regelverk som är inblandade. Tolktjänsten berörs i hälso- och sjukvårdslagen, i förvaltningslagen, i skollagen, i diskrimineringslagen, i rättegångsbalken och i förvaltningsprocesslagen. Det blir svåröverblick-

bart för alla, inte minst för dem som ska använda de här tjänsterna. Därför tillsatte vi Tolktjänstutredningen, och direktiven var väl formulerade.

Kravet på alla statliga utredningar är att lägger man förslag ska man också visa på en finansiering. Det vi kunde se i den här utredningen var att man lade fram ganska många förslag, men man redovisade inte alltid finansieringen. Vi kan inte skicka ett förslag som inte är fullkomligt utrett och som inte redovisar kostnader på remiss. Där finns det en begränsning. Samtidigt har Tolktjänstutredningen tillfört oss mycket ny kunskap genom det kartläggningsarbete som man har gjort.

Problemet kvarstår, och det är därför som vi nu försöker att komma vidare på ett annat sätt. Vi har gjort kompletterande utredningar, och vi tittar naturligtvis på hur finansiering och organisering ska kunna se ut i framtiden för att vi ska kunna få en mer ändamålsenlig tolktjänst utifrån den enskildes perspektiv.

Utgångspunkten för det arbete som vi gör nu är att vi vill få till stånd en ökad likvärdighet i landet och en rättssäkerhet. Hittills har det varit så att det har berott lite på var man bor hur tillgången till tolktjänst har sett ut. Det är inte hållbart. Vi vill också skapa bättre förutsättningar för tolk-användarna att få en överblick, och det ska naturligtvis vara resurseffektivt och ge förutsättningar att säkerställa att det är en god kvalitet på tolkverksamheten.

Utredningen föreslog ju att det skulle bildas en särskild myndighet för bara den här verksamheten. Det är ett förslag som vi inte ämnar gå vidare med, eftersom det skulle bli en väldigt liten myndighet, och myndigheter har vi redan ganska många. Däremot tittar vi på var en nationellt samordnad tolkverksamhet skulle kunna rymmas inom ramen för redan befintliga myndigheter. Det är en fråga som vi prövar i samband med det här. Ett arbete är alltså på gång på Socialdepartementet.

Anf. 11 LENNART AXELSSON (S):

Herr talman! I det svar som jag fick på en tidigare fråga kom det här upp med att det skulle kunna vara dolda kostnader, eller vad man ska kalla det, i förslaget. Men utredningen säger att de administrativa kostnader man har i dag på grund av den osäkerhet och otydlighet som finns till och med skulle kunna bli lägre och att man skulle kunna få ut mer tolkning av de resurser som man har.

Sedan kan man väl tycka att om det nu visar sig på en del områden, vilket togs upp både i den förra interpellationen och i den här, att det finns brister i samhällets stöd till människor som behöver det kanske man får fundera på om det finns fog för att skjuta till mer pengar. Men när det gäller det har den här regeringen gjort det omöjligt på många sätt och vis, eftersom man har infört jobbskatteavdragen. Nu är det femte jobbskatteavdraget på gång, och man har sänkt skatterna med runt 116 miljarder. Det är klart att det är svårare att hitta pengar till de här ändamålen då.

Det absolut viktigaste för den som är döv eller hörselskadad är att han eller hon – precis som i den förra interpellationen – även här måste kunna vända sig till ett ställe oavsett varför det finns ett behov av tolk. Vare sig man ska studera eller det handlar om vardagstolkning eller någonting annat ska man inte behöva vända sig till alla möjliga instanser för att få det man borde ha rätt till. Detta är grunden för det hela.

Även utredaren såg att för att få det Maria Larsson var inne på, det vill säga en likvärdighet över landet, vore det bra med en samlad organisation. Det är också bra om ni hittar ett annat sätt att organisera detta på som innebär en nationell samordning. En egen myndighet är kanske inte det viktiga i sig, utan det viktiga är att slippa gränsdragningarna mellan olika sätt och framför allt – sett utifrån den enskilda individen – att man får *en* ingång. Det tror jag är det absolut viktigaste.

Jag reagerade på historieskrivningen i svaret, att ca 1,3 miljoner personer i Sverige är vuxendöva, barndomsdöva, hörselskadade eller dövblinda och att drygt 6 000 av dessa är aktiva tolkanvändare. Man skulle kunna tolka det som att det är mindre viktigt att hitta en fungerande organisation för att det är en så pass liten grupp, men jag hoppas verkligen inte att det var tanken. Och det är bra att tekniken gör att man i framtiden kanske kan klara sig utan tolk, men vi får inte förutsätta att det är så när vi bygger upp organisationer. Det viktiga är att vi ser till att de människor som i dag har behov får dem tillgodosedda på ett så bra sätt som möjligt. Förhoppningsvis är vi överens i den delen.

Anf. 12 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Skrivningarna om antal är direkt hämtade ur utredningen och är mer tänkta att tjäna som sakupplysning så att vi vet vilket antal vi talar om.

Sedan vill jag verkligen betona vikten av de 6 000 som har behov av en väl fungerande tolkverksamhet i dag. Det är därför vi har tillsatt utredningen, och det är därför vi arbetar med frågan.

Tack för inspelet om att en egen myndighet inte är en angelägenhet i sig för Socialdemokraterna utan att ni precis som regeringen ser behovet av en fungerande nationell samordning som det primära och inte just inrättandet av en ny myndighet. Vi har en hel del, och vi tror att en befintlig myndighet skulle kunna sköta det här på ett alldeles utmärkt sätt.

När det gäller finansieringsfrågorna skriver Tolktjänstutredningen att den inte bedömer att mer resurser behövs utan snarare att det går att få en mer effektiv användning av befintliga resurser. Lennart Axelsson antyder att Socialdemokraterna kanske kan tänka sig att skjuta till mer pengar, men jag har inte sett något sådant förslag från er. Om det finns ett sådant förslag, och om ni tycker att det ska skjutas till mer resurser, är jag intresserad av att få veta det. Ett sådant förslag har inte kommit till min kännedom, men jag vill gärna ha ett svar.

Jag har heller inte förstått att Socialdemokraterna har en annan mening än att de fyra jobbskatteavdrag som har genomförts ska ligga kvar. Så här i budgettider vore det intressant att få veta om det finns en annan mening hos Socialdemokraterna, eftersom detta antydde i debatten. Återkom gärna i den frågan.

Det finns många frågor som är av stor vikt, men för människor i behov av tolktjänst är denna fråga av allra största vikt, dels för att de precis som vi vill ha likvärdighet över landet och att det inte ska spela någon roll var man bor någonstans, dels för att de precis som vi vill ha ett lättöverskådligt system med *en* part som man vänder sig till och där man vet att riktlinjerna gäller lika för alla. Därför jobbar vi nu med detta på departementet, och förhoppningsvis kan vi under hösten lägga fram en promemoria som kan gå ut på remiss. Det är ambitionen, och det är i den

riktningen vi arbetar. Jag hoppas att det är en glädjande nyhet för Lennart Axelsson.

Anf. 13 LENNART AXELSSON (S):

Herr talman! Nu är det kanske inte de glädjande nyheterna för mig som är viktigast, utan viktigast är att de människor vi talar om får en väl fungerande tolkverksamhet. Jag är fortfarande lite fundersam över skälet till att utredningen inte gick ut på remiss eftersom förslagen från utredningen, som det ser ut nu, faktiskt är finansierade. Det kan säkert finnas andra bevekelsegrunder för att inte inrätta nya myndigheter.

Det är bra om det så snabbt som möjligt tas ytterligare steg för att få en nationell samordning. Jag har hört ryktas att det är på gång – även om det inte framgick av svaret – omkring 2015. Vi som håller på med dessa frågor vet att det tar tid. Det är väl bra om dessa steg tas så snabbt som möjligt så att det går att få en lösning på frågan, som har hängt i luften under många herrans år.

Nu diskuterar vi inte jobbskatteavdragen i första hand, men jag får skylla mig själv för att jag tog upp dem. Nu pratas det från regeringens sida om att föreslå ytterligare ett avdrag, det vill säga ett femte jobbskatteavdrag. I det läget borde det vara angeläget för Maria Larsson och andra som håller på med sociala frågor och känner till behoven inom det området att verkligen sätta press på dem som förespråkar avdragen och avsätta pengar så att man får en välfärd värd namnet. Som det är nu börjar det verkligen gå åt fel håll.

Anf. 14 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Låt mig först säga att de fyra jobbskatteavdrag som har genomförts inte har skett på välfärdens bekostnad. Tvärtom har vi rustat välfärden samtidigt som avdragen har genomförts. Det är det sätt vi arbetar på. Man ska inte behöva kompromissa om välfärden.

För övrigt har jag hört nämnas från Socialdemokraternas partiledare att han också kommer att godkänna ett femte jobbskatteavdrag, kanske inte i första rundan men så småningom. Det brukar vara de vanliga beskederna.

Vi har för avsikt att komma till skott i frågan om tolktjänst redan före 2015. Vi försöker att vara så snabbfotade som det bara går. Jag har ingen anledning att dra angelägna frågor i långbänk. Tvärtom vill jag ha dem effektuerade och genomförda så fort det bara går. Frågan har hög angelägenhetsgrad för min del. Jag vet att det finns många tolktjänstanvändare som är i behov av ett mer lättöverskådligt system. Därför arbetar vi med stor frenesi och hög aktivitet.

Tack för debatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 15 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Jan-Olof Larsson har frågat mig hur jag menar att dumpningsförbudet bäst ska övervakas, om till exempel förslaget om kameraövervakning är bra och om jag anser att regional förvaltning innebär att alla nationer som fiskar i Skagerrak ska omfattas av samma regelverk.

Det är tydligt att utkastförbudet är en viktig fråga för både Jan-Olof Larsson och mig. Det beror förstås på att den fisk som kastas ut oftast har en mycket begränsad chans att överleva och att utkastet utgör ett omfattande resursslöseri – detta samtidigt som ett flertal bestånd i EU:s vatten fortfarande är överfiskade.

Som jag tidigare har sagt anser jag att ett utkastförbud inte bara får bli en papperstiger. Jag anser att det är prioriterat att fångsterna dokumenteras för att man ska kunna kontrollera efterlevnaden av skyldigheten att landa alla fångster och i syfte att förbättra den vetenskapliga rådgivningen. Därför gav regeringen Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att närmare utreda förutsättningarna för kontroll av ett förbud mot utkast av fisk i Skagerrak. I uppdraget ingick att ha en nära dialog med Sveriges Fiskares Riksförbund, SFR, och andra berörda intressenter. Myndigheten lämnade sin redovisning den 31 maj, och man redogör där för de möjligheter man ser till kontroll av utkastförbudet. Redovisningen bereds nu i Regeringskansliet. Jag konstaterar att det finns integritetsaspekter kring kontrollen av ett utkastförbud, och jag vill framhålla vikten av att i införandet av ett utkastförbud samt vid harmonisering av kontroll på EU-nivå ta hänsyn till den personliga integriteten för yrkesfiskarkåren.

Jag är glad för vårt arbete i CFP-reformen och vårt exempel i Skagerrak har gjort avtryck och att utkast snart kommer att vara förbjudna i hela EU. Utifrån detta måste vi även titta på förutsättningarna i Skagerrak. En regional förvaltning kommer att vara en hörnsten i den kommande fiskeripolitiken, och såväl i Skagerrak som i Östersjön har vi kommit långt med det regionala samarbetet. Jag vill se en regional anpassning av förvaltningen med syftet att få en engagerad, ansvarstagande näring där efterlevnaden av regelverket förstärks. Samtidigt måste dock likvärdiga krav ställas på de olika medlemsstater som fiskar i samma vatten.

Anf. 16 JAN-OLOF LARSSON (S):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Jag har vid ett antal tillfällen lyft fram frågan om regler och övervakning, inte minst frågan om regional förvaltning, här i kammaren och vad detta innebär för yrkesfisket. Som jag skriver i min framställan är yrkesfiskarna den mest övervakade och kontrollerade yrkesgruppen i Sverige. När vi i dagarna tar del av USA:s övervakning av oss alla ska ni veta att den övervakningen inte ens kommer i närheten av vad yrkesfisket utsätts för. En yrkesfiskare bevakas varenda meter han förflyttar sig från kajen.

Den här interpellationen lämnades in den 3 juni i ett försök att klargöra två viktiga frågeställningar inför de pågående förhandlingarna i EU om fisket och regelverket specifikt för fisket i Nordsjön, vilket fiske vi ska ha i Skagerrak och hur det ska räknas. Frågorna rörde dels regelver-

*Svar på
interpellationer*

ket, om det skulle omfatta alla länder som fiskar i regionen, såsom Skagerrak, dels hur regelverket ska följas upp och övervakas.

På grund av att ministern inte kunde svara på interpellationen förrän i dag lämnade jag in en skriftlig fråga som berörde om samma krav skulle gälla för alla som fiskade inom samma område, eftersom det var den absolut viktigaste frågan i de då pågående förhandlingarna om vi skulle nå någorlunda likvärdiga konkurrensförhållanden. Ministern svarade på denna skriftliga fråga: ”Självklart måste dock likvärdiga krav ställas på de olika medlemsstater som fiskar i samma område.”

Jag tackar ministern för det här ställningstagandet. Det blir tydliga signaler i de avslutande förhandlingarna om fisket i Nordsjön och Skagerrak, eftersom de inte hann avslutas utan kommer att avslutas i slutet av september eller början av oktober, hoppas jag. Det innebär att de länder som i dag har begärt undantag, Holland, Tyskland med flera, inklusive Norge, inte kommer att ha andra regler än Sverige och Danmark när man fiskar i Nordsjön och Skagerrak. Eller rättare sagt, Sverige och Danmark kommer inte att ha andra regler än övriga som fiskar i Skagerrak och Nordsjön. Det är bra. Då är vi också eniga med ministern i den här frågan.

Sedan gäller det hur vi följer upp regelverket om övervakning. Här har ministern skickat ut ett uppdrag till myndigheten att komma med förslag om hur övervakningen ska gå till. Man har utrett ett antal förslag, varav man lyfter fram två. Det ena är kameraövervakning och det andra är kontrollobservatörer.

När man nämner kameraövervakning för människor, att det är möjligt att fiskare kan få kameror som följer dem hela tiden när de är ute på sjön och fiskar, tror de inte att det är sanning. De tror att man spexar på något vis. Men då berättar jag vilket regelverk som finns och hur frågan tas upp.

Norge har valt att ha kontrollobservatörer. De drar ett snitt på fångsternas storlek, och utifrån det sätter man upp reglerna. Det tycker myndigheten blir alldeles för dyrt. Jag kan inte riktigt förstå varför det ska bli för dyrt. I förhållande till kameror kan jag förstå det, för dem får naturligtvis fiskarna betala. Men det hade varit mer realistiskt att se till att man har kontrollobservatörer.

Det ska bli intressant att höra hur ministern motiverar eller icke motiverar förslaget om kameraövervakning.

Anf. 17 RUNE WIKSTRÖM (M):

Herr talman! Ett utkastförbud är en mycket viktig fråga, främst när det gäller de arter som inte överlever att återutsättas. De arter som kan överleva ska givetvis med det snaraste återutsättas, för annars kommer fiskbestånden att utnyttjas på ett ohållbart sätt.

Vi strävar efter en gemensam fiskeripolitik i EU. Då bör också alla EU-nationers fiskefartyg leva efter likartade regelverk så att exempelvis svenska fiskare inte belastas med tyngre regelverk än övriga nationers fiskare. I sista raden i ministerns interpellationssvar framkommer klart att ministern också tycker att lika regelverk ska gälla för alla fartyg i samma område. Men allra helst ska samma regelverk gälla i alla EU:s fiskevatten, detta inte minst för att likartade arbetsvillkor ska gälla.

Kameraövervakning, som ju har varit på tal många gånger, måste bli den absolut sista utvägen. Integritetskränkningen att ha en kamera över sig under ett helt arbetspass får nog sägas sakna motstycke. Mot det hoppas jag att ministern verkligen försöker att kämpa.

Anf. 18 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Låt mig påpeka i den här debatten att frågan om övervakning av utkastförbudet fortfarande diskuteras i rådet. Några beslut är följaktligen ännu ej fattade. Låt mig dock ta tillfället i akt att klargöra var jag står i de här sammanhangen.

Jag anser alltså att det är prioriterat att fångsterna dokumenteras för att vi ska säkerställa den skyldighet att landa alla fångster som snart kommer, men också, som jag har sagt i mitt egentliga interpellationssvar, i syfte att förbättra den vetenskapliga rådgivningen.

Jag anser också att hänsyn måste tas till den personliga integriteten hos yrkesfiskarkåren. Det är viktigt, som har påpekats av både interpellanten och Rune Wikström, att likvärdiga krav ställs på fiskare från olika medlemsstater i Europeiska unionen som fiskar i samma område. Hur formerna för den här dokumentationen ska se ut i framtiden bereds fortfarande i Regeringskansliet och diskuteras, som jag nämnde inledningsvis, fortfarande i rådet.

En avvägning måste göras mellan de olika krav som ställs i detta sammanhang, men det måste också göras en avvägning gentemot den generella regelbörda som finns på detta område och som jag är angelägen om att vi dessutom ska minska.

Några beslut är alltså inte fattade, och därför kan jag för närvarande inte svara huruvida det blir på det ena eller det andra sättet som denna övervakning och säkerställandet av dokumentationen kommer att ske.

Den andra frågan som har varit föremål för diskussion och som det har ställts ytterligare frågor kring är: Kommer svenska fiskare att omfattas av andra regler än fiskare från andra EU-länder? Mitt svar på den frågan är nej. De regler som beslutas för Skagerrak, om vi tar det som exempel, ska omfatta fiskare från alla EU-länder som fiskar i detta område. Svenska och danska fiskare – det är dock att konstatera – kommer ju att påverkas mest eftersom Sverige och Danmark tar den största delen av fisket i detta område. Jag tycker att det är jätteviktigt att vi säkerställer att de regler som utformas inte försvårar för vårt fiske i onödan.

Låt mig påpeka att ett av de länder som nämndes i frågeställningarna här inte är med i Europeiska unionen, och vi påverkar alltså inte dem genom de ställningstaganden som vi gör i rådet och än mindre genom nationella ställningstaganden.

Anf. 19 JAN-OLOF LARSSON (S):

Herr talman! Jag vet att Norge inte är med i EU, och det kan de väl tacka sin lyckliga stjärna för. Men vi har ändå överläggningar med dem om hur fisket ska bedrivas, och de brukar rätta sig efter det vi kommer överens om.

Jag är tacksam, utifrån det svar jag får från ministern, för att samma regler ska gälla för alla som fiskar i ett område. Det har inte varit riktigt klart. Nu vet vi att så blir fallet när vi går in i förhandlingarna om Nordsjön och Skagerrak i oktober.

Ministern säger i svaret att Sverige har varit drivande, och ministern i synnerhet, för att få till stånd en bra fiskeförvaltning inom EU. Det håller jag med om. Men det började redan på socialdemokratisk tid. Jag har suttit i riksdagen sedan 2002, och Ann-Christin Nykvist gjorde också sitt jobb. Men det hindrar inte att ministern har ambitioner och har gjort ett bra jobb, för det är bra. Vi har alla nytta av att det blir en bra fiskeförvaltning i EU:s vatten och även i de vatten utanför EU där man fiskar och där det skrivs avtal.

När man skriver ett regelverk där alla får samma regler är det också viktigt att reglerna omsätts på ett bra sätt och att det blir samma villkor för reglerna.

Undantag kan man göra om man vill ha bättre selektivitet i fisket. Då kan man göra prov på olika sätt, som de har gjort på västkusten när det gäller räkfisket. De har större maskor i fångstrålen och tar upp trålen på ett särskilt sätt för att öka storleken på den fångst som tas upp och så att de mindre åker tillbaka i havet direkt och klarar sig.

Det har då visat sig att danska fiskare ringer till svenska myndigheter och klagar på att svenska fiskare får en alldeles för stor andel stor räka i sin fångst – det som ju var syftet med selektiviteten. Då tror inte svenska myndigheter längre på svenska fiskare, utan de tror mer på danska fiskare. Då stoppas kvoterna, och man får inte fiska så mycket längre.

Det här har försatt fiskare i en sådan situation att de nästan har fått lämna sina fiskeföretag, och det har skett en del affärer på grund av detta. Jag vet att det inte är ministerns ansvar rakt av, men Riksrevisionen kommer säkert att följa upp hur myndigheterna har skött sitt åtagande. Det är inte ett vackert sätt som de har jobbat på.

När man skapar ett regelverk som flera nationer ska samsas om är det viktigt att det omsätts, så att inte båtar från två olika nationer som ligger ute tolkar det på olika sätt.

Det är också intressant att ministern säger att det fortfarande diskuteras hur vi ska övervaka och se till att det rapporteras rätt. Vi tar upp debatten eftersom det fortfarande diskuteras. Om det hade varit bestämt och klart hade det inte varit någon större idé att göra det.

Min förhoppning är att ministern tydligt och klart säger ifrån att det inte är aktuellt med någon kameraövervakning för yrkesfisket och den yrkesgruppen, lika lite som det är aktuellt att sätta in en kamera på departementet och övervaka ministern eller att sätta in kameror i riksdagskon-toren för att övervaka riksdagsledamöter. För mig är det science fiction att hålla på med sådant. Jag tycker att vi ska hålla oss undan från det. Jag hoppas på ett tydligt svar från ministern i den frågan.

Anf. 20 RUNE WIKSTRÖM (M):

Herr talman! Vi verkar vara rörande ense när det gäller dumpning och regelverk. Det finns inte så mycket mer att tillägga i den frågan.

Däremot måste det tilläggas, som jag sade förut, att kameraövervakning måste bli den absolut sista utvägen. Det kan inte vara särskilt positivt att ha en kamera över sig för jämnar.

Anf. 21 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Låt mig påpeka att Norge faktiskt har varit en föregångare när det gäller att få ett hållbart fiske i de vatten som vi har i vår när-

het. De har gått före, kan man väl säga, vad gäller till exempel ett utkastförbud. Vi har hämtat många exempel från Norge kring hur man kan förfara för att få just ett hållbart fiske.

Jag vill ändå, stilla och lugnt, påpeka att vi självklart kommer att ha överläggningar både på vår sida – vi träffas lite nu och då – och kanske framför allt inom EU vad gäller införandet av regler med målsättningen att vi, så långt det är möjligt, ska ha samma förutsättningar och villkor eftersom vi nyttjar samma vatten.

Men eftersom Norge inte är medlem i Europeiska unionen kan det bli olika regler. Jag måste göra denna distinktion så att vi inte tror att vi behärskar också det norska fisket vad gäller att sätta upp regler för vatten som vi nyttjar gemensamt.

Jag måste återigen upprepa att min målsättning i de diskussioner som nu förs både nationellt och inom EU är att vi ska ha likvärdiga krav på och likvärdiga villkor för våra fiskare i de olika medlemsstater som fiskar i samma vatten.

Jag vill också återigen påpeka att jag ser det som mycket viktigt att vi tar hänsyn till den personliga integriteten när det gäller den dokumentation och övervakning som sker, i det här fallet för yrkesfiskarkåren, och ser det som prioriterat i diskussionerna.

Nu har vi fått ett antal förslag från vår myndighet kring hur dessa frågor kan hanteras nationellt. Vi studerar och bereder förslagen, och jag måste be att få återkomma när vi står i begrepp att fatta beslut.

De gemensamma naturresurser som vi talar om här och som inte styrs av nationsgränser eller av att EU också har vad vi kan kalla en yttre gräns gör att vi måste ha gemensamma regler inom Europeiska unionen. Jag ser inget annat sätt att få de lika villkor som vi vill ha men också ett hållbart fiske, för det tror jag att vi alla vill ha.

Anf. 22 JAN-OLOF LARSSON (S):

Herr talman! Återigen: Jag vet att Norge är utanför EU, att vi inte alltid får samma regler som dem och att de har självbestämmande. Men Tyskland ingår i EU, Holland ingår i EU, Danmark ingår i EU, Polen ingår i EU och så vidare. De fiskar också.

I dag är det faktiskt så nere i Kattegatt att svenska och danska fiskare inte får fiska i ett område, men tyska fiskare får det. Det är inte samma regler. Det är inte samma förutsättningar. Det är det jag menar med att vi ska ha samma regler. Vi ska komma överens om det.

Det är viktigt med regional förvaltning. Det tycker ministern, regeringen och oppositionen. Men ska det vara en regional förvaltning är det precis som ministern säger i dag, och är tydlig med: Reglerna ska vara likvärdiga för dem som fiskar i samma område. Det är jättebra att detta blir tydligt.

Jag vill bara säga en sak när det gäller utkastförbudet. Sverige fick inte igenom utkastförbudet. Det blev undantag. Ministern gjorde så gott han kunde. Han hade hela riksdagen bakom sig. Men det blev inget utkastförbud. Det finns undantag. Man får kasta ut en viss procentsats av fångsten. Det kanske gör det lite svårare att kontrollera. Det hade varit lättare om det hade varit noll. Men nu är det inte noll. Nu är det en viss procentsats. Och vi får acceptera att det är det som man kom överens om.

När det gäller kameraövervakning säger Moderaterna: Det får vara en sista utväg med kameraövervakning. Vi socialdemokrater säger: För oss är det ingen utväg att sätta kameraövervakning på en yrkesgrupp på det vis som här föreslås. Det kränker integriteten, och det är en utopi att göra någonting sådant.

Jag väntar på att ministern ska komma tillbaka till den här frågan. Men du ska veta att vi stöder det här med kontrollobservatörer, att man utvecklar någon generell regel för det. Det kan man göra. Det är ingen stor kostnad.

Tack för en bra debatt! Tack för klargörande!

Anf. 23 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Låt mig återgälda tacket. Det är en angelägen och viktig fråga vi har diskuterat. Jag tror att alla som finns i den här kammaren vill ha ett hållbart fiske också i framtiden.

Med detta vill jag komma in något på den ytterligare fråga som har framställts här kring det stängda området i Skagerrak. Ja, detta har tillkommit just av skälet att vi vill ha ett hållbart fiske i framtiden, och då vill vi skydda torskens reproduktion.

Här gick vi före, och det gjorde vi därför att vi ville skydda torskens reproduktion och ha ett hållbart fiske i framtiden. Vi gick före, och vi gjorde det för att tyskarna, som också har rättighet att fiska i det här området, har en ytterst liten procentandel av den rättighet som finns när det gäller att fiska i det här området. Därför brydde vi oss inte om att inkludera tyskarna i de diskussioner som fördes bilateralt mellan Sverige och Danmark och som sedermera, för övrigt, godkändes av Europeiska unionen.

Men jag tycker att vi även där gjorde ett starkt och bra ställningstagande för fisken och för fiskarna i framtiden. Vi vill, som sagt, ha ett hållbart fiske både nationellt och i alla EU:s vatten.

Tack, herr talman, för en trevlig debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2012/13:485 om gröna näringar

Anf. 24 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Sven-Erik Bucht har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser att vidta och vilka initiativ regeringen avser att ta för att lösa de akuta problem som de mjölkproducerande företagen står inför. Vidare frågar Sven-Erik Bucht vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att inte forskning och försöksverksamhet inom växtodling och trädgårdsnäring ska utplånas i norra Sverige. Sven-Erik Bucht frågar även vilka åtgärder regeringen är beredd att vidta för att skapa en nationell strategi för de gröna näringarna och om regeringen är beredd att lägga fram ett sådant förslag för parlamentarisk behandling och beslut i Sveriges riksdag.

Låt mig börja med att säga att mjölkproduktionen är mycket viktig för landsbygden och inte minst i norra Sverige. Mjölkproduktionen sys-

selsätter direkt och indirekt ett stort antal personer. Jag är därför bekymrad över den besvärliga situation som många bönder nu befinner sig i.

Regeringen har genomfört en rad åtgärder för att förbättra villkoren för landsbygdens företag. Några åtgärder som kan nämnas är generellt sänkta arbetsgivaravgifter, sänkt restaurangmoms, sänkta köttkontrollavgifter, slopad handelsgodskatt och ett intensifierat arbete med regel-förenkling. Regeringens vision "Sverige – det nya matlandet" syftar till att lyfta fram matens och råvarornas betydelse. Matlandet är strategin för att öka intresset för svensk mat för att långsiktigt öka efterfrågan, lönsamheten och därmed produktionen.

Det norrländska jordbruket har speciella villkor på grund av klimatet och de långa avstånden. Därför finns ett särskilt stöd för jordbruket i norra Sverige, det så kallade Norrlandsstödet, som har stor betydelse för jordbruket i området. Stödet för mjölkproduktion, smågris, slaktsvin, ägg och potatis höjdes år 2010 för att bättre utnyttja medlen och för att motverka minskningen av antalet företag och produktionen i norra Sverige.

Regeringen har sedan 2009 även anvisat särskilda medel till Sveriges lantbruksuniversitet för växtförädling av grödor avsedda för framtida odling i Svealand och Norrland. Programmet som utarbetades i samråd med näringen har relevans för landets norra delar i varierande grad. Sedan 2011 finns också ett nordiskt samarbete i ett program för växtförädling för den nordliga regionen genom ett offentlig-privat partnerskap, så kallat PPP. Programmet har utvärderats och fått positiva omdömen. De nordiska jordbruksministrarna ser en stor nytta med nordiskt samarbete inom växtförädlingen och har beslutat om en fortsättning av programmet.

EU:s gemensamma jordbrukspolitik har stor betydelse för jordbruket. Vi kommer under nästa år att fatta ett antal beslut om det nationella genomförandet. Jag kommer att arbeta för att inom givna ramar se till att de besluten är de bästa möjliga för de aktiva lantbrukarna, och för mig är särskilt bönder med djur viktiga.

Inom landsbygdsprogrammet finns många åtgärder för att förbättra jordbrukets konkurrenskraft, stärka landsbygdens tillväxt och utvecklingskraft och främja lantbrukarnas miljöarbete. Exempel på sådana åtgärder är investeringsstöd, stöd för kompetensutveckling, vall- och betesmarkersättning och satsningar på bredband på landsbygden. Gemensamt bidrar dessa åtgärder till att förbättra förutsättningarna för mjölkföretagen och andra företag på landsbygden.

Den konkurrenskraftsutredning som regeringen nyligen har tillsatt ska ta fram förslag till strategi och åtgärder för en framtida livskraftig jordbruks- och trädgårdsproduktion i Sverige. Utredningens uppdrag är att göra en ordentlig genomlysning av sektorn och att identifiera hinder och möjligheter. Utifrån detta ska värdefulla åtgärder föreslås. Forskning, försöksverksamhet och kompetensutveckling är områden där statens resurser spelar en stor roll.

Det lovar gott inför framtiden att det finns ett brett intresse för de gröna näringarna i riksdagen. Jag ser däremot inte någon anledning att i dag föregripa Konkurrenskraftsutredningens resultat.

För mig är det viktigt att se till att politiken skapar förutsättningar för tillväxt, framtidstro samt investeringar på lång såväl som på kort sikt.

Anf. 25 SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Först vill jag rikta ett tack till statsrådet för svaret, även om det var lite svepande och inte något särskilt tydligt svar på mina frågor.

Men, herr talman, jag tror faktiskt att statsrådet Erlandsson har en uppriktig ambition att få kraft i de gröna näringarna. Han är ju lite grann den gamla sortens centerpartist. Tyvärr är de nu ganska få i Centerpartiet, i alla fall i ledningen. Statsrådet Erlandsson har haft ansvaret för de här frågorna i sju år och är även lite av en veteran i regeringen när det gäller de här frågorna.

Det är dock stor skillnad på ambition och genomförande; det är faktiskt två helt olika saker, och vi ser tyvärr fortsatt en mycket negativ utveckling på många områden inom de gröna näringarna – särskilt och inte minst inom jordbruket. De senaste sju åren har antalet sysselsatta inom jordbruket minskat med hela 15 000 helårsarbeten, enligt Jordbruksverket. Det är 20 procent av jobben som har försvunnit inom den näringen. I mitt eget hemlän Norrbotten har det försvunnit ännu fler jobb inom jordbruket – det har minskat med 23 procent.

Det är en allvarlig utveckling. Arbetstillfällena inom jordbruket har en väldigt stor betydelse för människors möjligheter att bo och verka på landsbygden.

Herr talman! De gröna näringarna – jordbruk, trädgård och skogsbruk – har väldigt stor betydelse för en positiv utveckling på landsbygden. Särskilt viktiga är de gröna näringarna i den norra delen av Sverige – varje bonde ger enligt beräkningar arbete åt ungefär tre personer. Det skapar väldigt mycket kringeffekter runt jordbruksföretagen. Det finns också en potential för betydligt fler jobb inom näringen. Vi har ungefär 400 000 arbetstillfällena som har anknytning till den gröna sektorn inom svenskt näringsliv.

Sedan är det också så att vår självförsörjningsgrad när det gäller livsmedel är väldigt låg. Vi är det land i Europa som har lägst självförsörjningsgrad inom livsmedel – bara ungefär 50 procent. Vi är väldigt beroende av import. Det är helt klart, herr talman, att det behövs krafttag och en förändring inom området.

En viktig del av den gröna sektorn i norra Sverige är de företag som har mjölkproduktion som sin huvudsakliga verksamhet. Det är en bransch som har väldigt svag lönsamhet. Det är inte heller någonting specifikt för norra Sverige; mjölkproduktionsföretagen har stora problem. Problemen är akuta, och de finns över hela landet. Vi ser det tydligt i antalet företag som lägger ned verksamheten.

När det gäller forskning och utveckling är det givetvis oerhört viktigt att den finns också inom de här näringarna. Tyvärr har regeringen dragit ned de resurserna, och det har drabbat norra Sverige väldigt hårt. Det gäller exempelvis växtodlingsförsöken i Öjebyn i Piteå kommun – de är i stort sett utplånade.

Herr talman! Vi har faktiskt åtta växtzoner i vårt land. Om man inte bedriver forskning och växtodling i zonerna sex och sju kommer problemen för de företag som är etablerade i de områdena att bli förödande. Här har vi väldigt många jordbruksföretag. Det krävs också krafttag för att få en nationell strategi för jordbruksnäringen och de gröna näringarna,

samt att man arbetar i stor politisk samverkan och får upp dem på agendan här i salen.

Statsrådet, som har ambitioner – det sade jag inledningsvis – har dock fel politiska vänner. Om staden alltid går före landet blir det så att det inte blir mycket över till de gröna näringarna. Jag får återkomma till det i mitt nästa inlägg.

Anf. 26 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Det hände sig någon gång vid LRF-stämman, eller en tidigare föregångare till den, att två jordbrukare träffades i Eslöv. Den ena var från söder om landsvägen, från Söderslätt, och den andra var ända uppfifrån Hörby. Söderslättsbonden frågade var han kom ifrån och vad han sysslade med, och det var Hörby och jordbruk. Då frågade den första bonden på sin bredaste skånska: Så långt norrut? Kan det verkligen löna sig?

Det är en intressant fråga. Vad är lönsamt över huvud taget? Tornedalen och så vidare har väldigt goda förutsättningar. När vi tittar på den fråga Sven-Erik Bucht har tagit upp nu och även i tidigare motioner vet vi dock att EU:s stats- och regeringschefer den 18–19 mars kom överens om ett långsiktigt program för tidsperioden 2014–2020, samt de två pperlarna. Vi får ändå konstatera att om någonting har varit lyckligt med den ekonomiska krisen i Europa, herr talman, är det att stödet till jordbruket har minskat i andel. Man kan tycka att det är en väldigt dålig konsekvens för jordbruket, men det visar möjligen att det i Europa har kommit en ny syn på vad som är viktigt att satsa på.

När vi gick med i EU 1995 antog vi också det program EU har för självförsörjningsgrad för jordbruket. Vi måste konstatera att de ambitioner vi tidigare hade har kullkastats av att så oerhört mycket pengar har gått genom CAP till jordbruksstödet. Detta har gått ut över bland annat jordbruket i Norrland. I den meningen är det svenska jordbruket utomordentligt konkurrenskraftigt.

Jag vet inte, herr talman, om det är någon mer än jag och talmannen som läser i MjU2 varje dag innan vi somnar, men vi som gör det vet att antalet jordbruksbönder har minskat väldigt kraftigt – samtidigt som antalet mjölkkor har ökat kraftigt under de senaste åren. Produktiviteten i det svenska jordbruket är större än någonsin. Dess värre räcker det till många fler munnar än vi är i det här landet. Självförsörjningsgraden för till exempel mjölk är omkring hundra procent eller högre.

Därför måste vi fortsätta reformera. För att klara jordbruket i Tornedalen måste de nämligen få mer likvärdiga villkor, inte bara med avseende på hur man driver jordbruket utan också med avseende på avsättningsmöjligheterna och marknadsorienteringen. Här är det på det sättet att strukturomvandlingen i norra Sverige och andra delar av Sverige kommer att fortsätta så länge vi, trots vad EU säger, har snedvridande inkomstförhållanden i stora delar av Europa.

Därför är det mycket viktigt att vi kan fullfölja regeringens linje – alla partier står bakom den – att satsa mer på gårdsstödet och arealstödet och mindre på direktstödet. Detta är den viktigaste strukturella frågan för det svenska jordbruket. Det är nämligen väldigt konkurrenskraftigt sett ur produktionssynpunkt.

Anf. 27 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Jag är precis som Sven-Erik Bucht oroad över att den svenska jordbruksproduktionen totalt sett minskar.

Jag ser möjligheter att öka den svenska jordbruksproduktionen – inom vissa grenar och branscher dessutom riktigt mycket. Vägen till att få den ökade produktionen och därmed fler jobb, levande landsbygdsområden och fler förädlingsföretag som kommer efter den egentliga bondeproduktionen är att vi har en god konkurrenskraft och lönsamhet i en verksamhet. Jag ser alltså en möjlighet till detta. Det är skälet till att regeringen har tillsatt det vi kallar Konkurrenskraftsutredningen. Det behövs nämligen ytterligare åtgärder.

Konkurrenskraften är alltså nyckeln till att värna jobben och skapa de nya jobb vi behöver i många, för att inte säga alla, delar av vårt land. Låt mig då ställa frågan: Vad har de åtgärder gjort som redan är vidtagna? Ja, vi kan konstatera att till exempel antalet livsmedelsföretag har växt. Vi har i dag ett stort antal nya så kallade småskaliga slakterier i skilda delar av vårt land. Varför är det då så att sysselsättningen inom den direkta jordbruksproduktionen på många områden har minskat? Jo, det finns en naturlig utveckling, att företagen växer för att skapa rimlig lönsamhet och konkurrenskraft. Man rationaliserar helt enkelt. Det är inget unikt vad gäller bondeproduktionen, utan så har det i stort varit och är fortsatt i alla branscher. Det gäller skogen och järn-, stål- och malminindustrin. Alla rationaliserar för att skapa bättre konkurrenskraft gentemot omvärlden och bättre lönsamhet i sina större och mindre företag.

Vad är det då som har gjort att vi har den tillväxt som vi faktiskt har i livsmedelsföretagen, som för övrigt ofta är lokaliserade till landsbygden? Jag ska igen nämna några åtgärder som är viktiga, som jag ser det.

Vi har sänkt arbetsgivaravgiften. Vi har sänkt egenavgifterna med hela 5 procent. Vi har avskaffat företagarnas medfinansiering i sjukförsäkringen – här handlar det ofta om enpersons företag – vilket är en viktig åtgärd. Vi har sänkt bolagsskatten men också expensionsmedelsfondskatten, som är en viktig del av den beskattning som man har i stora likväl som i mindre företag, som bondeföretagen ofta är.

Vad är då, herr talman, Socialdemokraternas svar på de här frågorna? Jo, man vill ha en utveckling genom ökad och ny straffbeskattning på landsbygdens verksamheter. Sven-Erik Bucht och hans parti föreslår en kilometerskatt som man har döpt om till vägslitageavgift. Hur tror Sven-Erik Bucht att detta påverkar hämtningen av mjölk, med de avstånd som vi har i vårt land? Ja, det blir högre kostnader. Hur tror Sven-Erik Bucht att antalet landsbygds- och bondeföretag ska öka med en återinförd straffbeskattning på handelsgödsel, som Socialdemokraterna föreslår? Hur tror Sven-Erik Bucht att antalet djur ska kunna öka i vårt land när Sven-Erik Bucht och hans parti vill återinföra den så kallade besiktningsskatten för landets slakterier, som ni har i ert budgetförslag?

Herr talman! Jag vill gärna ha svar på dessa frågor.

Anf. 28 SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag vill först säga till statsrådet att när vi får en annan regering får också han interpellera och ställa frågor, så det går alldeles utmärkt att återkomma.

Jordbruket och landsbygden är väldigt beroende av samhällsutvecklingen i övrigt, inte bara de specifika stödåtgärderna. Det måste finnas en fungerande hemmamarknad. Det är väldigt tydligt när det gäller företag, oavsett vilken näring det är, att hur hemmamarknaden kan bidra också visar på hur bra det går för ett företag. Även jordbruket är väldigt beroende av en hemmamarknad.

Om hälften av landets kommuner, inbegripet många landsting, har röda siffror, hur är då förutsättningarna att prioritera att köpa in mat av hög kvalitet producerad med högt djurskydd, det vill säga svenskproducerad mat? Det blir inte helt enkelt. Många kommunföreträdare försöker att prioritera, men de ekonomiska ramarna innebär väldigt tuffa krav och gränser. Sveriges regerings misslyckande när det gäller arbetslösheten övervältrar väldigt höga kostnader på kommunerna, och det påverkar också jordbrukets lönsamhet.

Ett annat område är statsbidragssystemet. Här föreslår regeringen att det tillförs 1 000 miljoner årligen i nya pengar till systemet och att de delas ut till de tio rikaste kommunerna i landet.

Det är klart, herr talman, att landsbygden och jordbruksnäringen kommer i kläm när man gör en fördelning på det här sättet. Det här är ingenting som vi socialdemokrater ställer upp på. Det behövs en helt ny politik för mat och jobb.

Andra sjuklöneveckan, som vi föreslår att företagen ska befrias från, gäller också jordbruksföretagen i allra högsta grad. Var står regeringen i den frågan?

Vi kräver också en mer aktiv jobbpolitik även för landsbygden och livsmedelsproduktionen. Vi har en idé om en helt ny samverkansform där regeringen tillsammans med näringen bildar ett bolag som skulle kunna verka för svensk mat. Det behövs stöd och stimulans till utveckling och lansering av varumärken med svensk livsmedelsproduktion som råvara. Det behöver utvecklas pilotanläggningar för innovationer och effektiva och höga miljökrav utan att djurskyddet försämras. Vi vill satsa mer pengar än regeringen på forskning och utveckling inom gröna näringar. Det är också oerhört viktigt att vi får en gemensam strategi för livsmedelsproduktion och för de här näringarna i Sverige och att den förankras parlamentariskt.

Jag sade i mitt förra inlägg att statsrådet Erlandsson har ambitioner men att han rör sig med fel vänner. Om vännen och chefen Reinfeldt får till EU och förhandlar bort 500 miljoner i landsbygdsprogrammet är det klart att det får effekt. Om vännen, som är partikamrat, struntar i att säkerställa mobiltelefonitäckning på landsbygden drabbar det de gröna näringarna och omöjliggör för många att verka ute i de glesbebyggda områdena. Att partivännen Lena Ek inte gör någonting för att man ska få bygga i strandnära lägen – det går bra i storstäderna men inte ute på landsbygden – påverkar också de gröna näringarna.

Anf. 29 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! I interpellationsdebatter granskas interpellationsställarens förslag. Detta var väldigt tydligt under den tid som statsrådet Pagrotsky och herr Östros var statsråd. De gick alltid till attack mot förslagsställaren, så statsrådet Erlandsson är i sin fulla rätt att göra det.

Detta skiljer sig dock från herr Ringholm som aldrig svarade på någon fråga.

Låt mig dock återkomma till detta med EU. Sedan Sverige inträdde i EU 1995 är det på ett område som vi nästan inte kan föra en egen politik, och det är just på jordbruksområdet. Det högproduktiva svenska jordbruket har kommit i väldiga svårigheter genom att stöden till olika ineffektiva produktionsföretag i många länder har fått en överlevnadsgrad som inte alls motsvaras av den i Sverige. Det svenska jordbruket är väldigt högkvalificerat. Det kan symboliseras med att för ungefär 113 år sedan var 80–90 procent av svenska folket jordbruksberoende i någon bemärkelse, och nu är vi nere i mindre än 1 procent.

EU-inträdet innebar att Sverige i stället antog den gemensamma jordbrukspolitiken. Det är klart att det är inom detta område som statsrådet har att agera. Också vi som stöder EU kan tycka att just på den här punkten, herr talman, har vi inte nått de framgångar som vi skulle behöva för att bland annat stödja jordbruket och de enskilda jordbruksföretagen effektivt i bland annat de norra delarna av Sverige samt även söder om landsvägen.

Anf. 30 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Låt mig konstatera att Sven-Erik Bucht inte har ett enda svar på vilka fördelar en mjölkproducent i Norrland eller Tornedalen skulle ha av införandet av en vägslitageavgift. Han har inte ett enda svar på varför ett återinförande av straffskatten på handelsgödsel skulle ge en ökad produktion och mer sysselsättning. Han har inte ett enda svar på varför en återinförd högre besiktningavgift vid slakterierna skulle ge en ökad produktion.

Mitt påstående, efter de uteblivna svaren, är att dessa saker starkt skulle motverka en ökad produktion, ja, till och med påskynda en nedgång, en avveckling av många större och mindre bondeföretag – speciellt i de norra delarna av landet eftersom avstånden där är så stora. Därmed skulle det jag kallar kilometerskatten starkt påverka bondeproduktionen i dessa delar av landet i negativ riktning.

Jag har introducerat Matlandet Sverige. Jag har gjort det bland annat för att jag vill ha en ökad primärproduktion men också ökad sysselsättning i livsmedelssektorn totalt sett i alla delar av vårt land.

Hur kan Matlandet påverka primärproducenterna? Jag ser två sätt. Det ena handlar om att kapa kostnader. Vi har vidtagit en del åtgärder för att kapa kostnader. Två har jag nämnt specifikt i mina frågor till Sven-Erik Bucht, nämligen borttagandet av handelsgödelskatten och nedsättningen av besiktningavgifterna vid landets slakterier.

Det finns också andra saker som är gjorda för att underlätta för en ökad produktion i vårt land.

Därtill vill jag och regeringen med Matlandet öka handeln genom att Sverige också exporterar mer mat än vad vi gör i dag. Vi anslår till exempel 20 miljoner kronor per år för att underlätta för livsmedelsexporten – vilken ökar trots att i stort sett all annan svensk export står stilla eller till och med går tillbaka i den globala lågkonjunktur som vi är inne i.

De stöd som har givits för upprättandet och uppbyggandet av småskaliga slakterier har gett en stor ökning av antalet slakterier i vårt land. Det

är betydelsefulla arbetsplatser, men det är också av betydelse för djurväl-färden i Sverige.

Många av dessa åtgärder har givit sådan effekt totalt att vi har en två-siffrig procentuell ökning av antalet livsmedelsföretag i vårt land. Det är företag som ofta är lokaliserade mycket nära primärproduktionen, alltså bondeföretagen i Småortssverige. Det är ytterligt viktiga arbetsplatser för att landsbygden ska fortsätta att utvecklas.

Anf. 31 SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag ställde tre frågor i min interpellation till statsrådet, men trots att han har ett departement med flera hundra tjänstemän svarar han inte på någon av frågorna. Däremot ställer han en massa frågor till mig. Dessa ska han delvis få svar på av mig nu. Han får också interpellera när vi har bytt regering, för då kommer han att få rejäla svar.

När det gäller skatten på handelsgödsel och besiktningkostnaderna på slakterierna står vi för en helt annan jordbrukspolitik. Vi vill ha ett högt miljöinnehåll, ett klimatsmart jordbruk och höga krav på djurhållning. Där kan vi konkurrera, inte med dålig miljö eller dålig djurhållning. Vi kan aldrig någonsin få svenskt jordbruk att leva på det sättet. Där skiljer vi oss helt och hållet från alliansregeringen.

Statsrådet har nämnt krogmomsen. Jag åkte 15 mil till flygfältet för att komma till denna debatt. Den första krogen såg jag efter sex mil. Efter sex mil till kom den andra. På landsbygden finns det inte så många krogar, statsrådet Erlandsson. Det kanske ger en del när man äter en brasiliansk stek här i stan, men det stimulerar dock inte svensk jordbruksproduktion.

Vi har ingen kilometerskatt, statsrådet. Vi har en vägslitageavgift. Det är ett stort problem i Sverige att svensk åkerinäring håller på att slå ut av utländska åkerier som kommer hit. Här ska vi göra det konkurrensneutralt, och därför har vi ett sådant förslag.

För statsrådet Erlandsson verkar vännerna i Moderaterna styra helt. Det är skattesänkningar och oftast staden i första hand. Då blir det inte mycket kvar till landsbygden och de gröna näringarna. Tack för debatten!

Anf. 32 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Låt mig avsluta med att tacka för interpellationen och upprepa vad jag har sagt tidigare: Det lovar gott inför framtiden att det finns ett brett intresse för de gröna näringarna i riksdagen. Jag är glad över det.

Jag förutsätter och hoppas att Sven-Erik Bucht har sådant inflytande bland dem som styr i hans parti att han kan motverka de förslag som jag ser som kontraproduktiva för att vi ska öka produktionen på den svenska landsbygden.

Förslaget om vägslitageavgift, till exempel, är ett dråpslag mot de mjölkföretag som med tung lastbil måste transportera den mjölk som produceras på gårdar med många mil till ett förädlade mejeri ungefär varannan dag året runt. Om Socialdemokraterna mot all förmodan skulle komma i regeringsställning skulle denna ökade kostnad starkt motverka en ökad livsmedelsproduktion i vårt land – vilket jag är angelägen om att vi får, för det ger jobb och sysselsättning i alla delar av vårt land.

Tack, herr talman, för denna debatt!

13 § Svar på interpellation 2012/13:488 om sametinget

Anf. 33 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Olle Larsson har frågat mig om jag kan se att Same-tinget, som är en statlig myndighet med statliga resurser, flyttar fram de samiska rättigheterna på andra kulturers och näringars bekostnad och vilka konsekvenser det får för enskilda människor, andra kulturer och näringar.

Olle Larsson undrar också om jag är beredd att se över och redovisa vilka konsekvenser Sametinget har för människor, kulturer och näringar i det som Sametinget kallar Sápmi och som inte räknas/räknar sig som samer enligt Sametingets definition.

Slutligen undrar Olle Larsson om jag kan tänka mig att ge alla lika villkor och förutsättningar och därför lägga ned Sametinget.

Dessa frågeställningar är väldigt likartade dem som Olle Larsson tog upp i sin förra interpellation i maj då han ifrågasatte samernas ställning som urfolk. Jag känner mig därför föranledd att upprepa att samerna är och förblir ett urfolk. Jag vill också poängtera att samerna har en folkrättslig ställning som folk, vilket bekräftas i regeringsformen, och som ett folk har man rätt att bevara och utveckla sin kultur, inklusive sina näringar, och har också rätt till självbestämmande.

Skapandet av Sametinget är bland annat ett resultat av den nyss nämnda folkrättsliga principen att ett folk har rätt till självbestämmande. Förenklat innebär detta att Sametinget, som är det folkvalda organet, har huvudansvaret för och fattar egna beslut i frågor som enbart rör det samiska samhället, såsom rörande den samiska kulturen, och i frågor av intresse för både det samiska och det övriga svenska samhället deltar man i samhällsplaneringen genom olika former av samrådsförfaranden. Detta inflytande innebär att den demokratiska förankringen i beslut som rör samerna stärks.

Det är, som även Olle Larsson pekar på, viktigt med en lokalt förankrad demokratisk gemenskap. Sametingets existens utesluter lika lite som riksdagens och regeringens existens att beslut fattas på regional och lokal nivå i de fall där det är mest ändamålsenligt.

Jag finner sammantaget inget skäl att överväga att lägga ned Same-tinget utan avser i stället att fortsätta att verka för att stärka dess ställning som förvaltningsmyndighet liksom ett folkvalt organ för det samiska folket.

Anf. 34 OLLE LARSSON (SD):

Herr talman! Jag tackar landsbygdsministern för svaret.

Sametinget är en diskriminerande statlig myndighet som sår split mellan folk. För mig hör det inte hemma i en demokratisk stat. Samernas men framför allt de renägande samernas positioner och rättigheter flyttas ständigt fram på andra näringars och folks bekostnad. Att ge samer men framför allt de renägande samerna status som ursprungsbefolkning med

koppling till renskötseln, som har bedrivits i Sverige sedan 1600-talet, är inte trovärdigt, när det för 4 000 år sedan betade boskap i Fjällnäs i Härjedalen. Det var den äldre bronsålderns fåboddrift.

Sametinget kallar marker där rennäringen nyligen har anlant Sápmi. Det är ett hån mot alla andra folk och näringar som är de egentliga ursprungsbefolkningarna och näringarna där. I Dalarna, Härjedalen och Jämtland är det tveklöst boskapsskötare och jägare som är de ursprungliga befolkningsgrupperna och näringarna, som svenska staten under lång tid systematiskt har missgynnat till förmån för renägarna. Att då ge Sametinget befogenhet att hålla i yxan är bekvämt för staten.

Jag anser att det är ett folkrättsligt övergrepp som Sverige via Sametinget och länsstyrelserna håller på med. Länsstyrelserna och Sametinget skriver om Sveriges historia. Man tar från andra folk, även från samer som har hamnat utanför renskötseln, alltså 90 procent av samerna, för att ge renägare större marker och fler rättigheter. Man överför rättigheter, man skapar ett nytt språk, sydsamiskan, och man ger fjäll, sjöar, byar och städer nykonstruerade samiska namn.

Man ser också till att kommuner blir samiska förvaltningsområden trots samernas sena ankomst. Älvdalens kommun i Dalarna har blivit samiskt förvaltningsområde. Det innebär att det nykonstruerade samiska språket har högre status än älvdalskan, som har stora släktdrag med fornnordiska språk.

Sametinget vill göra Sånfjällets nationalpark till riksintresse för rennäringen. Orsaken till Sånfjällets nationalparks bildande var att bevara ett fjäll opåverkat av renbete, eftersom rennäringen år 1909 ännu inte nått ned till Sånfjället. Renägare har betat med sina renar där i årtionden, med länsstyrelsens goda minne. Sametinget vill att privatägda marker ska bli riksintresse för rennäringen. Det är den svenska modellen av näringsetnisk rensning.

Att beslut ska fattas på regional och lokal nivå ställer jag upp på. Men då ska alla som bor i berörda områden vara med på samma villkor.

Den nuvarande politiken med sameting leder till splittring av landet och stora motsättningar mellan folk. Ministern vill stärka samernas ställning ytterligare och menar att andra folk och näringar ska betala notan. Det är inget annat än en rasistisk politik, och det hör inte hemma i en modern demokrati.

Anf. 35 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Låt mig liksom i interpellationsdebatten i maj vara tydlig. Det samiska folket är ett urfolk. Av det följer att samerna har rätt att bevara och utveckla sin kultur, inklusive sina näringar. Samerna har som folk rätt till självbestämmande.

Det folkvalda organet Sametinget har huvudansvaret för beslut i internt samiska frågor och deltar i samråd gällande frågor av intresse för både det samiska och det övriga svenska samhället. Genom detta stärks den demokratiska förankringen i frågor som rör samerna.

Det finns inga skäl att lägga ned Sametinget. Tvärtom tycker jag att dess ställning bör stärkas.

Anf. 36 OLLE LARSSON (SD):

Herr talman! Landsbygdsministern påstår att Sametinget har huvudansvaret för att fatta beslut i frågor som enbart rör det samiska samhället. Vad menar ministern med det samiska samhället? Är det det geografiska området eller befolkningsgruppen? Anser ministern att fjällkedjan i Dalarna, Härjedalen och Jämtland är ett samiskt samhälle? Vad är ett samiskt samhälle?

För mig är Sverige ett svenskt samhälle som vi alla svenskar tillhör, oavsett etnisk tillhörighet. Anser ministern att Sametinget och länsstyrelserna ska bestämma över marker som historiskt har tillhört bönder men som staten under hot om expropriation har tagit från bönderna?

Verkligheten är inte så enkel som ministern vill göra gällande. Jag kan bara konstatera att andra ursprungliga näringar och kulturer längs den svenska fjällkedjan håller på att offras till förmån för rennäringen.

Sametinget skrev att renskötselrätt bygger på urminnes hävd. Urminnes hävd är en domstolsfråga. Är ministern beredd att en gång för alla utreda var gränsen för urminnes hävd går? Låt utreda var gränserna går för urminnes hävd och för renskötsel, boskapsskötsel och andra ursprungliga näringar och kulturer!

Som sagt: Verkligheten är inte så enkel. Är det ministerns vilja att hela den svenska fjällkedjan ska bli ett land med en näringsrasistisk uppdelning? Vi är nämligen på väg åt det hållet.

Ministerns svar oroar mig. Ministern vill uppenbarligen ytterligare stärka Sametingets ställning. Det innebär att fjällbönder, samiska gårdsbrukare och övrig befolkning i fjällbygderna kommer att marginaliseras ytterligare och sättas i utanförskap, för att använda ett modernt ord.

Det är hög tid för ministern att ge sig ut i verkligheten och lyssna på andra än Sametingets representanter. Ta i stället och gör en resa i inlandet och träffa fjällbygdernas folk, och en ny värld kommer att öppnas! Kan ministern tänka sig att uppmärksamma fjälljordbruket och det samiska gårdsbruket i det nya landsbygdsprogrammet?

Anf. 37 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! I detta sammanhang måste det samiska folket, som jag och även interpellanten har omnämnt, vara lika med det samiska samhället. Det är alltså inte fråga om något avgränsat geografiskt område.

Vad gäller den andra frågeställningen är min principiella inställning, i det här sammanhanget likaväl som i alla andra sammanhang, att beslut som berör människor ska fattas så nära människorna som möjligt. Det är för mig decentralisering. Därtill tror jag att de allra flesta beslut vid ett sådant förfarande blir de bästa möjliga.

Låt mig konstatera att Sametinget har huvudansvaret för beslut i internt samiska frågor, men deltar i samråd när det gäller frågor som är av intresse för både det samiska och det övriga svenska samhället.

Anf. 38 OLLE LARSSON (SD):

Fru talman! Som av en händelse för Jordbruksverket i rapporten *Kan nya metoder stärka skötseln av våra ängs- och betesmarker?* fram idén att använda renar för skötsel av traditionella fåbodbeten i Dalarna. Med andra ord: Byt ut ursprungsnäringen och ursprungsbefolkningen mot rennäring och samer! Näringsetnisk rensning, kan man kalla det. Det är i

dag bara samer som har laglig rätt att bedriva renskötsel i Sverige, fränsett koncessionsrenskötseln i Tornedalen.

Jag står upp för samisk kultur där det är historiskt grundat och lokaldemokratiskt förankrat. Anser ministern att vi kan inrätta fjällbondebyar och fjällbygdeding med tillhörande rättighetslagstiftning på motsvarande sätt som samebyarna och Sametinget där det är historiskt grundat och lokaldemokratiskt förankrat?

Anf. 39 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Den beslutsordning där beslut fattas så nära människor som berörs som möjligt tillämpas i vårt land för närvarande i de allra flesta fall i kommunerna, som är en offentligrättslig institution som täcker alla delar av landet. I många sammanhang finns det därtill andra organ som kan ha fått möjlighet att utöva beslut som påverkar utvecklingen i ett område eller för en grupp människor. Ibland benämns de byalag, ibland är de intresseorganisationer för olika typer av verksamhetsutövare eller boende. Det är alltså inget unikt att sådant här finns. Jag förutsätter att detta kommer att fortsätta att utvecklas i vårt land.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Anmälades och bordlades

Propositioner

2012/13:182 Internationell delgivning

2012/13:183 Beskattning av etanolbränsle

2012/13:186 Ökade möjligheter att förebygga våld i nära relationer

2012/13:187 Vissa skolfrågor

Skrivelser

2012/13:184 Verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. under 2012 och första halvåret 2013

2012/13:185 Verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under 2012 och första halvåret 2013

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående propositioner och skrivelser skulle förlängas till *onsdagen den 2 oktober*.

EU-dokument

KOM(2013) 449 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om elektronisk fakturering vid offentlig upphandling

KOM(2013) 451 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om anpassning till artikel 290 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt av ett antal rättsakter som föreskriver tillämpning av det föreskrivande förfarandet med kontroll

KOM(2013) 452 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om anpassning till artikel 290 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt av ett antal rättsakter på området rättsliga frågor som föreskriver tillämpning av det föreskrivande förfarandet med kontroll

Prot. 2012/13:132
15 augusti

KOM(2013) 462 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om europeiska långsiktiga investeringsfonder

KOM(2013) 471 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av tryckbara anordningar (omarbetning)

- KOM(2013) 472 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om de avgifter som ska betalas till Europeiska läkemedelsmyndigheten för säkerhetsövervakning av humanläkemedel
- KOM(2013) 480 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om övervakning, rapportering och verifiering av koldioxidutsläpp från sjötransporter och om ändring av förordning (EU) nr 525/2013
- KOM(2013) 484 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1365/2006 om statistik över gods-transporter på inre vattenvägar vad gäller tilldelningen av delegerade befogenheter och genomförandebefogenheter till kommissionen för antagande av vissa åtgärder
- KOM(2013) 493 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om unionens deltagande i ett forsknings- och utvecklingsprogram som genomförs gemensamt av flera medlemsstater och som syftar till att stödja små och medelstora företag som bedriver forskning
- KOM(2013) 497 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om Europeiska unionens deltagande i ett europeiskt metrologiprogram för innovation och forskning som genomförs av flera medlemsstater
- KOM(2013) 498 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om unionens deltagande i ett andra program för partnerskap mellan Europa och utvecklingsländerna inom området klinisk prövning som genomförs gemensamt av flera medlemsstater
- KOM(2013) 500 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om unionens deltagande i det gemensamma forsknings- och utvecklingsprogram för ett aktivt liv och it-stöd i boende som inletts av flera medlemsstater
- KOM(2013) 509 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om Europaåret för utvecklingssamarbete (2015)
- KOM(2013) 512 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om paketresor och assisterade researrangemang och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 samt direktiv 2011/83/EU och om upphävande av rådets direktiv 90/314/EEG
- KOM(2013) 520 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av enhetliga regler och ett enhetligt förfarande för rekonstruktion av kreditinstitut och vissa värdepappersföretag inom ramen för en gemensam rekonstruktionsmekanism och gemensam bankrekonstruktionsfond
- KOM(2013) 521 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU)
- KOM(2013) 522 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 2012/2002 om inrättande av Europeiska unionens solidaritetsfond
- KOM(2013) 525 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 99/2013 om programmet för europeisk statistik 2013–2017

Prot. 2012/13:132 15 § Kammaren åtskildes kl. 15.04.
15 augusti

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till och med 13 §
anf. 36 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Eva-Lena Ekman

1 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen	1
2 § Justering av protokoll.....	1
3 § Anmälan om interpellationer.....	1
4 § Anmälan om skriftliga frågor och skriftliga svar	1
5 § Anmälan om protokollsutdrag från utskott	1
6 § Anmälan om uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden.....	2
7 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen, m.m.	2
8 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	3
9 § Svar på interpellation 2012/13:486 om samordnare för föräldrar till barn med funktionsnedsättning	4
Anf. 1 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	4
Anf. 2 LENNART AXELSSON (S).....	5
Anf. 3 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	5
Anf. 4 LENNART AXELSSON (S).....	6
Anf. 5 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	7
Anf. 6 LENNART AXELSSON (S).....	8
Anf. 7 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	9
10 § Svar på interpellation 2012/13:487 om organisation för tolktjänsten	9
Anf. 8 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	9
Anf. 9 LENNART AXELSSON (S).....	10
Anf. 10 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	11
Anf. 11 LENNART AXELSSON (S).....	12
Anf. 12 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	13
Anf. 13 LENNART AXELSSON (S).....	14
Anf. 14 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	14
11 § Svar på interpellation 2012/13:484 om övervakning av dumpningsregler	15
Anf. 15 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	15
Anf. 16 JAN-OLOF LARSSON (S).....	15
Anf. 17 RUNE WIKSTRÖM (M)	16
Anf. 18 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	17
Anf. 19 JAN-OLOF LARSSON (S).....	17
Anf. 20 RUNE WIKSTRÖM (M)	18
Anf. 21 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	18
Anf. 22 JAN-OLOF LARSSON (S).....	19
Anf. 23 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	20
12 § Svar på interpellation 2012/13:485 om gröna näringar.....	20
Anf. 24 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	20
Anf. 25 SVEN-ERIK BUCHT (S)	22
Anf. 26 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	23
Anf. 27 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	24
Anf. 28 SVEN-ERIK BUCHT (S)	24

Anf. 29	GUNNAR ANDRÉN (FP)	25
Anf. 30	Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	26
Anf. 31	SVEN-ERIK BUCHT (S)	27
Anf. 32	Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	27
13 §	Svar på interpellation 2012/13:488 om sametinget	28
Anf. 33	Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	28
Anf. 34	OLLE LARSSON (SD)	28
Anf. 35	Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	29
Anf. 36	OLLE LARSSON (SD)	29
Anf. 37	Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	30
Anf. 38	OLLE LARSSON (SD)	30
Anf. 39	Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	31
14 §	Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	31
15 §	Kammaren åtskildes kl. 15.04.	33

